

LİBYA'DA DİBEYBE DÖNEMİ VE TÜRKİYE İLE İLİŞKİLER

RAMAZAN ODUNCU | FUAT EMİR ŞEFKATLİ

GİRİŞ

2

019 yılı sonu itibarıyla Türkiye'nin Libya dosyasına vermiş olduğu önem somutlaşmış, askerî güvenlik ve kıta sahanlığı alanında imzalanan ikili anlaşmalarla iki devlet arasındaki ilişkiler yeni bir evreye girmiştir. 27 Kasım 2019 tarihinde "Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası" adı altında imzalanan anlaşma ile Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki varlığı güç kazanmış ve hakları uluslararası

hukuk çerçevesinde güvence altına alınmıştır. Bu bağlamda ilgili anlaşma, Türkiye'nin Doğu Akdeniz zenginliklerinden izole edilme girişimine karşı vermiş olduğu net bir cevap olarak değerlendirilebilir. İstanbul'da imzalanan "Güvenlik ve Askerî İş Birliği Mutabakat Muhtırası" ile iki ülke arasındaki iş birliği seviyesi bir üst boyuta taşınmış, TBMM tarafından 2 Ocak 2020 tarihinde Libya tezkeresinin onaylanmasıyla Türkiye Libya'da somut bir varlık kazanmıştır.

Hafter güçlerinin 4 Nisan 2019 tarihinde başlatmış olduğu Trablus işgal girişimi, Türkiye'nin vermiş olduğu teknik destekle kısa süre içerisinde kırılmış ve haziran ayı itibarıyla Libya'daki dengeler tersine dönmüştür. Ulusal Mutabakat Hükûmeti (UMH) güçleri Batı Libya'da güvenliği sağlamış ve çatışmalar Sirte-Cufra hattına çekilmiştir. Hafter'e sağlanan çok boyutlu uluslararası desteğin akamete uğraması ile Hafter liderliğindeki güçlerin askerî başarı elde edemeyecekleri anlaşılmıştır. Bu noktada siyasi diyalog süreci başlamış ve ülkenin istikrara kavuşması temenni edilmiştir. Ancak Hafter'e milis ve teknik destek sağlayan uluslararası destekçileri sürecin müsebbibi olarak gördükleri Türkiye'yi tartışmaların merkezine koymak için önemli bir propaganda faaliyeti başlatmışlardır. Bu noktada 5 Şubat 2021 tarihinde seçilen Ulusal Birlik Hükûmeti (UBH)'nin Türkiye'ye karşı nasıl bir tutum sergileyeceği ve selefi UMH tarafından imzalanan anlaşmalara bağlı kalıp kalmayacağı önemli bir gündem maddesi olmuştur. 12 Nisan'da Başbakan Dibeybe liderliğindeki 14 bakanın kendilerine eşlik eden teknik heyetlerle Türkiye'ye gerçekleştirmiş oldukları üst düzey ziyaret ve 3 Mayıs'ta Türkiye'nin yine üst düzey bir heyetle iade-i ziyaret yapması, iki ülke ilişkilerinin güçlenerek devam ettiğine dair somut işaretler olarak değerlendirilmiştir. Bu noktada ikili ilişkilerin son merhalede yeni bir boyut kazandığını söylemek mümkün görünmektedir.

BAŞBAKAN DİBEYBE'NİN 12 NİSAN TÜRKİYE ZİYARETİ

10 Mart 2021 tarihinde Temsilciler Meclisinden (TM) güvenoyunu alan Abdulhamid Dibeybe liderliğindeki UBH 15 Mart'ta göreve başlamıştır. Takip eden süreçte Trablus, çok

sayıda ziyarete ev sahipliği yapmıştır. İtalya, Fransa ve Yunanistan gibi Avrupa Birliği (AB) ülkelerinin üst düzey yetkilileri mart ve nisan aylarında, yeni kurulan UBH nezdinde olumlu bir imaj yaratma adına yoğun bir diplomasi trafiği başlatmıştır. 7-8 Nisan tarihlerinde ise Başbakan Dibeybe, Körfez turu kapsamında Kuveyt Emiri Şeyh Halid es-Sabah ve Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) Velihaht Prensi en-Nahyan ile görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Tüm bu ziyaretlerin ardından 12 Nisan tarihinde Başbakan Dibeybe, beraberindeki 13 bakan (Dışişleri, İçişleri, Sanayi ve Madenler, Maliye, Sağlık, Petrol, Gaz, Ekonomi ve Ticaret, Yerel Yönetimler, İskân, Planlama, Eğitim, İletişim ve Devlet Bakanı) ve Genelkurmay Başkanı Muhammed Haddad ile birlikte Türkiye'yi ziyaret etmiş, Ankara'da Türkiye-Libya Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyinin (YDSK) ilk toplantısı gerçekleştirilmiştir. Toplantının ardından "Libya'da Elektrik Santrali Yapımına İlişkin Protokol", "Libya'da 3 adet Elektrik Santrali İnşasına İlişkin Mutabakat Zaptı", "Trablus Havalimanı Yeni Uluslararası Terminal İnşasına İlişkin Mutabakat Zaptı" ve "Trablus'ta Yeni Bir Alışveriş Merkezi İnşasına İlişkin Mutabakat Zaptı"nın imzalandığı duyurulmuştur. Yukarıda sözü edilen 5 anlaşmasının yanı sıra toplantı sonrası taraflar YDSK Ortak Bildirisi'ne imza atmıştır. Pek çok önemli alt başlığı içinde barındıran ortak bildiride Libya'nın toprak bütünlüğü, UBH ve Muhammed Menfi liderliğindeki Başkanlık Konseyinin meşru yapısı, 24 Aralık seçimlerine olan bağlılık, kalıcı ateşkes ve güvenliğin sağlanmasında Türkiye'nin destek ve katkılarının vurgulanması ve taraf devletlerin Doğu Akdeniz'deki hak ve çıkarlarını korumayı amaçlayan bölgesel bir konferans düzenlenmesi gibi önemli konulara vurgu yapılmıştır. Son zamanlarda özellikle AB ülkeleri

Türkiye-Libya Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi oturumu.

tarafından sıkça gündeme getirilen yabancı güçlerin ülkeden çıkarılması ve Türk birliklerinin Libya'daki varlığı tartışmalarının gölgesinde düzenlenen ortak basın toplantısında söz alan Başbakan Dibeybe, Türkiye'nin kalıcı ateşkesin sağlanmasındaki çabalarından dolayı müteşekkirdiklerini belirtmiştir.¹ Cumhurbaşkanı Erdoğan ise Libya'ya verilen destek doğrultusunda başkent Trablus'un düşme tehlikesinden kurtarıldığını ve kalıcı ateşkesin sağlandığını ifade etmiştir.² 2019 Kasım ayında imzalanan Deniz Yetkilendirme Anlaşması'nın iki ülke haklarını koruyan bir anlaşma olduğunu vurgulayan Cumhurbaşkanı Erdoğan, Yunanistan, Fransa ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) tarafından

Doğu Akdeniz'de Türkiye karşıtı bir çizgiye çekilmeye çalışılan yeni Libya yönetimine "ortak çıkarlar" çerçevesinde birlikte hareket etme çağrısı yapmıştır.³

Görüşmelerde devrim öncesi ve sonrası Libya'da faaliyet gösteren Türk şirketlerinin durumu da ele alınmıştır. Başbakan Dibeybe, çoğunluğu enerji ve inşaat alanındaki Türk firmaların yetkililerinin oluşturduğu bir heyet ile bir araya gelmiştir. Tartışmalı meselelerin ikili anlaşmalar dâhilinde değerlendirilip çözüme kavuşturulacağı taahhüdünde bulunan Dibeybe, yeni dönemde Türk şirketlerine çok iş düşeceğini ifade etmiştir. Kendisi de bir iş adamı olan Abdulhamid Dibeybe'nin, Libya kamu iştiraki olan Libya Yatırım

¹ "Türkiye-Libya ortak bildirisinde 'Libya'nın toprak bütünlüğünün muhafazası' vurgusu", Anadolu Ajansı, 12 Nisan 2021

² Ibid

³ "Türkiye ile Libya arasında anlaşmalar imzalandı", TRT Haber, 12 Nisan 2021.

Başbakan Dibeybe ve beraberindeki kalabalık heyet ile yapılan bu ziyaret, genel hatlarıyla Türkiye'nin Libyalılar nezdindeki itibarından bir şey kaybetmediğini ortaya koymuştur.

ve Geliştirme Holdinginin başında olduğu dönemlerde Türk inşaat firmalarıyla yakın ilişkiler içinde olduğu bilinmektedir. Bu kapsamda, yeniden yapılanma sürecine giren ülkede tecrübe ve donanım sahibi olan Türk şirketlerinin önemli projeleri üstlenmesi beklenmektedir.

Başbakan Dibeybe ve beraberindeki kalabalık heyet ile yapılan bu ziyaret, genel hatlarıyla Türkiye'nin Libyalılar nezdindeki itibarından bir şey kaybetmediğini ortaya koymuştur. Öyle ki doğudaki milis güçlerin lideri Halife Hafter tarafından 2019 Nisan ayında başlatılan Trablus saldırısına karşı UMH çağrılarına yanıt vererek iç savaşın seyrini meşru hükûmet lehine değiştiren Türkiye'nin yine dönemin şartları göz önünde bulundurulduğunda aldığı sorumluluk ve ilkesel duruş, hiç şüphesiz Libya'nın yeni aktörleri tarafından da takdirle karşılanmaktadır.

LİBYA SAHİL YOLU VE YABANCI ASKERLER TARTIŞMASI

Libya'daki çatışmaların siyasi sürece evrilmesi ve nihayetinde Libya Siyasi Diyalog Forumu (LSDF) ile ülkeyi seçimlere taşıyacak olan yapının oluşturulmasından sonra sahil yolunun faal hâle getirilmesi meselesi önemli bir gündem

maddesi olmuştur. 2020 yılının Kasım ayında, 5+5 Ortak Askerî Komitesinin yürütmüş olduğu toplantıların 6. turunda Sirte istikametindeki sahil yolunun açılması kararlaştırılmıştır. Alınan bu karar doğrultusunda yabancı güçlerin ülkeden ayrılması gerektiği duyurulmuş ve bu grupların ilk aşamada Trablus ve Bingazi'ye çekilmeleri konusunda mutabık kalınmıştır. Böylece ülkenin doğusunu batısına bağlayan ana ulaşım yolunun işlevsellik kazanması amaçlanmıştır. İlgili toplantının hemen akabinde somut bir adım atılamamış, iki aylık bir aradan sonra komite tarafından şubat ayı içerisinde sahil yolundaki mayınların temizlenme süreci başlatılmıştır.

Sahil yolunun mayıs ayı itibarıyla açılmamış olmasının ana sebebi incelendiğinde tarafların yabancı güç vurgusu yaptığı görülmektedir. Bu noktada sahil yolunun açılmasıyla haricî güçlerin karadan hareket kabiliyeti elde edileceği iddia edilmekte ve süreç akamete uğramaktadır. Nisan ayının sonu itibarıyla Washington yönetiminin konuya artan ilgisi ve üst makamların peşi sıra yaptığı açıklamalar dikkat çekmiştir. 26 Nisan'da konuyla ilgili açıklama yapan Pentagon Sözcüsü Jessica McNulty, yönetimin Libya'daki diyalog sürecine önem verdiğini ifade etmiş ve

Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ve mevkidaşı Necla Menguş'un basın toplantısı.

Libya'da oluşabilecek olan terör unsurlarını ciddiyle yakından takip ettiklerini vurgulamıştır. McNulty'nin açıklamasında IŞİD ve el-Kaide'ye özel vurgu yapılarak bu iki grubun Libya'da tehlike oluşturma potansiyeli taşıdığı belirtilmiştir. Açıklamada vurgulanan bir diğer önemli konu Rusya'nın Libya'daki varlığı olmuştur. BM önderliğinde devam eden LSDF'ye destek vermeyen her ülkenin Rusya'nın Libya'da kök salmasına sebebiyet verdiği ve Rusya'nın bölgedeki faaliyetlerin NATO'nun, ABD'nin ve AB'nin çıkarlarına ters olduğu ifade edilmiştir.

Bu açıklamanın akabinde Amerika'nın Libya Büyükelçiliği tarafından 30 Nisan tarihinde yapılan açıklamada, sahil yolunun açılmasının Libya'da sağlanan ateşkes için hayati öneme sahip olduğu belirtilmiştir. BM Libya Özel Temsilcisi Jan Kubis'in bu konuyu istişare etmek amacıyla 5+5 Ortak Askeri

Konse yine gerçekleştirmiş olduğu ziyaretin ABD tarafından desteklendiği ifade edilerek sahil yolunun açılabilmesi için ülkedeki yabancı güçlerin Libya'yı terk etmesinin hayati gereklilik olduğu ifade edilmiştir. Bu üst düzey açıklamalar, Beyaz Saray'ın yeni yönetiminin Rusya'nın Libya'daki varlığından selefi Trump yönetimine göre daha çok rahatsız olduğunu göstermektedir. Nitekim sahil yolunun açılması konusunun Libya'daki yabancı güçlere bağlanarak bir anda öncelikli gündem maddesi hâline getirilmesi, Libya'daki Wagner unsurlarını ortadan kaldırma planının somut bir yansıması olarak değerlendirilebilir.

Libya'nın ilk kadın Dışişleri Bakanı olan Necla Menguş, yabancı güçlerin ülkeyi terk etmesi bağlamında yapmış olduğu önemli açıklamalarla gündeme gelmektedir. 23 Nisan'da İtalya ziyareti kapsamında parla-

Bakan Çavuşoğlu beraberindeki geniş heyetle birlikte Libya'da olmaktan duydukları mutluluğa işaret ederek ziyaretlerinin ana amacının Başkanlık Konseyi ve UBH'ye vermiş oldukları tam desteği vurgulamak olduğunu ifade etmiştir.

mentoda bir konuşma gerçekleştiren Menguş, burada harici güçlerin ülkeden çıkartılması konusunda kararlı olduklarını net bir şekilde ifade etmiştir. Menguş'un parlamento konuşması sırasında yapmış olduğu harici güç vurgusu birçok yabancı medya organı tarafından Türkiye karşıtı bir propaganda faaliyetine dönüştürülmüştür. İlgili konuşmanın gündem olmasıyla Dışişleri Bakanlığının sitesinde yayımlanan konuşma metninde Türkiye ibaresinin geçmediği duyurulmuştur. Ancak söz konusu haberlerin toplum nezdinde infiale sebep olmasıyla Libya Devlet Yüksek Konseyi Başkanı Halit el-Mişri ve Öfke Volkanı Operasyon Dairesi gibi bazı isim ve kuruluşlar Menguş'u tenkit eden ve Türkiye'yi savunan açıklamalar yapmışlardır. 24 Nisan'da Twitter hesabı üzerinden konuyu değerlendiren Halit el-Mişri, ulusal egemenlik konularının harici ülkelerin meclislerinde tartışılmayacağını vurgulamış ve bunun bilincinde olmayan bir bakanın egemenlik üzerine konuşmasının yanlış olduğunu dile getirmiştir.

TÜRK HEYETİNİN LIBYA ZİYARETLERİ

12 Nisan'da Başbakan Abdülhamid Dibeybe riyasetinde Türkiye'ye ulaşan ve Türk mevkidaşlarıyla önemli görüş-

meler gerçekleştiren 14 Libyalı bakanın ziyareti sonrasında 3 Mayıs'ta üst düzey bir heyet Libya'ya ulaşmıştır. Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Savunma Bakanı Hulusi Akar, MİT Müsteşarı Hakan Fidan ve Genel Kurmay Başkanı Yaşar Güler'in bulunduğu heyette teknik isimler de yer almıştır. Libya Başbakanlık Ofisi'nde gerçekleşen görüşmede heyetteki isimler Abdülhamid Dibeybe ile bir araya gelerek istişarelerde bulunmuşlardır. Sonrasında ziyaretin amacıyla ilgili konuşan Çavuşoğlu, 2019 Kasım'da imzalanan deniz yetki alanları anlaşmasına ek olarak Türk yatırımcıların Libya'daki varlıklarını görüştüklerini ifade etmiştir. Dışişleri Bakanlığının resmî sitesinde yapılan açıklamada da ziyaretin Libya'nın yeni hükûmeti UBH'ye destek amacı taşıdığının altı çizilmiştir. Deniz yetki alanları anlaşmasıyla aynı tarihte askeri güvenlik alanında imzalanan iş birliği anlaşması çerçevesinde Libya'da bulunan Türk askerleri ile bir araya gelen Millî Savunma Bakanı Akar ve Genel Kurmay Başkanı Yaşar Güler burada Türkiye'nin Libya'daki varlığı ile ilgili önemli hususlara değinmişlerdir. Libya Genelkurmay Başkanı Muhammed el-Haddad'ın refakatinde Türk askerlerine hitap eden Akar, Türkiye'nin Libya'daki varlığının kardeşlerinin hak ve hukukunu

Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar Libya'da Türk askerleri ile bir araya geldi.

koruma amacına mebni olduğunu ifade etmiştir. Hafter'in Libya'ya işgal girişimi başlattığı süreçten itibaren kimsenin Libya halkına gereken desteği vermediğinin altını çizen Akar, Türkiye'nin zor zamanda bütün riskleri göze alarak Libya halkının yanında olduğunu dile getirmiştir. Libya halkını ilgili süreçte koruyan Türk askerlerinin izleyen dönemde mayınların temizlenmesi gibi kritik görevlere katıldığını ifade eden Akar, Libya halkına gereken desteği vermeye devam edeceklerini belirtmiştir.

Türk heyetinin Libya ziyareti kapsamında önemli temaslar gerçekleştirilmiş, Çavuşoğlu ve mevkidaşı Menguş tarafından düzenlenen ortak basın toplantısı öne çıkan gündem maddesi olmuştur. Bakan Çavuşoğlu beraberindeki geniş heyetle birlikte Libya'da olmaktan duydukları mutluluğa işaret ederek ziyaretlerinin ana amacının Başkanlık Konseyi ve UBH'ye vermiş oldukları tam desteği vurgulamak olduğunu ifade etmiştir. Bu noktada Türkiye'nin geçmiş dönemde UMH'ye

verdiği desteğin şu anda Libya'nın tecrübe etmekte olduğu siyasi diyalog sürecinde önemli bir etmen olduğunun altını çizen Çavuşoğlu, Libya'daki meşru güçleri desteklemeye devam edeceklerini açıklamıştır.

Leyla Menguş ise Libya'nın içinde bulunduğu diyalog sürecine atıfta bulunarak "egemenliğimizi koruyup ülkedeki tüm yabancı güçlerin ve paralı askerlerin varlığına son vermek için Türkiye'yi bizimle iş birliği yapmaya çağırıyoruz" ifadelerini kullanmıştır. Menguş'un nisan ayında İtalya'da benzer bir söylemde bulunmuş olması sebebiyle konuya temas eden Çavuşoğlu, Türkiye'nin Libya'daki varlığının gayrimeşru şekilde Libya'da varlık gösteren diğer ülkelerle karıştırılmaması gerektiğini dile getirmiştir. Menguş'un bu açıklaması ve Çavuşoğlu'nun yanıt niteliğindeki ifadeleri ülkede önemli bir gündem maddesi hâline gelmiştir. Batı Libya'da bulunan ve Hafter'in Trablus'u işgal girişimine karşı mücadele eden askerî yetkililer ve kanaat önderleri Türkiye'ye desteklerini ifade etmişlerdir.

Millî Savunma Bakanı Akar, Libya Başbakanı Dibiye ile görüştü.

UBH'de bakan seviyesinde görev almadan önce Libya kamuoyunun yakından tanımadığı Menguş'un daha önce Hafter'i destekleyen konuşmalar yaptığı ortaya çıkmıştır. İlgili konuşmalarında savaş suçlusu Hafter'i kahraman olarak ilan etmesi toplum nezdinde tepkiyle karşılanmış ve Türkiye'yi destekleyen açıklamalar yapılmıştır. Bu durum Türk heyetinin Libya'ya gerçekleştirmiş olduğu ziyaretin halk nezdinde önemli bir yere sahip olduğunun açık işareti olarak kabul edilmiştir. Ziyaretin bu yönüne ek olarak, Başbakan Dibiye'nin ikili anlaşmalara sadakat vurgusu yapması ve ekonomi alanında ikili iş birliğinin artarak devam edeceğini belirtmesi ziyaretin maksadına ulaştığını göstermektedir.

TÜRKİYE'NİN LIBYA KAZANIMLARI VE POTANSİYEL RİSKLER

Gerek tarihî ve kültürel bağları gerekse devrim öncesinde ülkede faaliyet gösteren Türk şirketlerinin haklarının korunması amacıyla Türkiye, 2011 senesi itibarıyla patlak veren Libya krizine diplomatik kanallar üzerinden müdahil olmuştur. Bu doğrultuda Ankara, ülkedeki siyasi, toplumsal ve askeri paydaşlara eşit mesafede yaklaşarak kalıcı ve kapsayıcı çözüm arayışı içerisine girmiştir. 2015 senesinde Fas'ın Süheyraat kentinde imzalanan Libya Siyasi Anlaşması (LSA) sonrasında Libya politikalarını BM tarafından tanınan meşru UMH üzerinden geliştiren Tür-

kiye, Halife Hafter tarafından 2019 yılının Nisan ayında başlatılan Trablus saldırısına karşı Libya devletinin çağrısı üzerine sürece müdahil olmuştur. Türkiye'nin müdahalesi, sahadaki güç dengelerini UMH lehine değiştirerek Hafter güçlerinin başkent çevresinden Sirte-Cufra hattına gerilemesini sağlamıştır. Aynı zamanda bu müdahale 23 Ekim 2020'de 5+5 Ortak Askerî Komitesi tarafından alınan kalıcı ateşkes kararının altyapısını oluşturmuştur. Bu yakın geçmiş ışığında Ankara, BM öncülüğünde 1-5 Şubat tarihlerinde gerçekleşen LSDF sonrası göreve gelen Birlik Hükûmeti Başbakanı Abdulhamid Dibeybe ve Başkanlık Konseyi Başkanı Muhammed Menfi'nin iktidara gelişini olumlu karşılamıştır.

İzleyen süreçte Libya'daki öncelikleri değişime uğrayan Türkiye, Kasım 2019'da imzalanan ve Doğu Akdeniz'deki deniz yetki alanlarını güvence altına alan anlaşma ile beraber bölgesel denklemde hak ettiğini almak isteyen bir ülke konumuna yerleşmiştir. Bu konum, Akdeniz'deki kıyı ülkelerinin hemen hemen tamamıyla yaşanan siyasi krizler göz önüne alındığında mevcut jeopolitik dengenin ne denli hassas olduğunu çarpıcı bir şekilde göstermektedir. Doğu Akdeniz'de Yunanistan'ın başı-

nı çektiği Türkiye karşıtı kamp, Türkiye'nin Libya'daki bu edimlerini yine Libya'nın iç dinamikleri aracılığıyla baltalamak istemektedir. Öyle ki yabancı askerlerin ülkeden çıkarılma noktasında UBH'ye yapılan baskılar da bu stratejilerin bir parçası olarak değerlendirilebilir. Çünkü Türkiye'nin askerî varlığı Libya devleti ile imzalanan ikili anlaşmalar gereği ülkede bulunan gayrimeşru yabancı askerlerden ayrılmaktadır. Ancak Türkiye karşıtı ülkeler Türkiye'nin Libya'daki uzun süreli askerî varlığının Doğu Akdeniz'deki varlığını perçinlemesinden çekinmektedir. Bu durum karşıt blokun kaygılarını artırmakta ve onları Türkiye'ye karşı yeni argüman üretmeye sevk etmektedir. Bu doğrultuda Türkiye'nin adı her fırsatta ülkenin barış ortamına zarar verdiği ve 24 Aralık seçimlerinin hazırlık aşamasını aksattığı gerekçesiyle tartışmalı bir konu olarak görülen yabancı/paralı askerler meselesi ile yana getirilmektedir.

Libya'nın iç dinamiklerine bakıldığında ise her ne kadar teknokrat ve diğer adaylara nazaran tarafsız bir yönetim olarak görülse de UBH'nin ülkenin doğusunda bir meşruiyet krizi ile karşı karşıya olduğu görülmektedir. Bu krizi daha önceden tahmin etmiş olduğu düşünülen Dibeybe, kabine-

Libya'nın iç dinamiklerine bakıldığında ise her ne kadar teknokrat ve diğer adaylara nazaran tarafsız bir yönetim olarak görülse de UBH'nin ülkenin doğusunda bir meşruiyet krizi ile karşı karşıya olduğu görülmektedir.

sini oluştururken bazı kritik görevleri Hafter ve TM Başkanı Akile Salih'e yakın olduğu iddia edilen kişilere teslim etmiştir. Dibeybe'nin bu stratejisi ve oluşan tablo pek çok yerel ve uluslararası uzman tarafından "güç paylaşımı" şeklinde yorumlanmakta ve ağır eleştiriler almaktadır. Dibeybe tarafından verilen bu tavizler, ülkeyi geçiş sürecinden 24 Aralık seçimlerine taşıyan bir vasıta ve tamamen bir denge politikası olarak görülebilir. Ancak bu strateji ister istemez Türkiye karşıtı bazı çatlak seslerin yükselmesine ve bu kişiler aracılığıyla ülkedeki Türkiye algısının olumsuz anlamda manipüle edilmesine neden olmaktadır. Dışişleri Bakanı Menguş'un açıklamaları ve akabinde başkent Trablus'ta Öfke Volkanı Operasyonu adlı grup tarafından Başkanlık Konseyi üyelerinin kaldığı otel önünde gerçekleştirilen protestolar bu anlamda bir örnek teşkil etmektedir. Bunun-

la beraber, Türkiye'nin toplumsal tabanda güçlü bir karşılığı bulunmaktadır. Buna bağlı olarak pek çok Libyalı, Tarhuna'da Hafter'e bağlı Kaniyat ailesi tarafından işlenen savaş suçlarının, katliamların ve bulunan toplu mezarların Türkiye'nin müdahalesi sonucu ortaya çıkarıldığı düşüncesine sahiptir. Ek olarak Ankara, 24 Aralık'ta gerçekleşecek genel seçimleri desteklemektedir. Öte yandan, kısa bir süre kalmış olmasına rağmen henüz somut adımların atılmaması seçimlerin ertelenmesi ihtimalini güçlendirmektedir. Geçmiş örneklerden hareketle bu ihtimal kaos ve çatışma ortamını yeniden tetikleyebilir. Böyle bir ortamda Dibeybe'nin tartışmalı güç paylaşımı stratejisi olumlu sonuçlar doğurabilir. Türkiye ise çok sesli bir yönetim anlayışını benimsemiş Libya'yı, bölünmüş ve yeniden iç savaşa sürüklenmiş bir Libya'ya tercih edecektir.

SONUÇ

Türkiye, Libya'nın LSDF sürecinin ardından belirlenen yeni aktörleriyle yakın ilişkiler içindedir. Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki çıkarları ve yeniden yapılanma sürecinde Türk şirketlerinin üstleneceği rol, yeni dönem Libya politikasının temel yapı taşlarını oluşturmaktadır. Bu kapsamda 12 Nisan tarihinde Başbakan Dibeybe ve beraberindeki bakanlar heyeti tarafından düzenlenen ziyaret, yeni Libya geçici yönetiminin Türkiye'ye duyduğu güveni ve iyi ilişkileri sürdürme niyetini göstermesi bakımından oldukça önemlidir. Türkiye'nin Libya'daki askerî varlığı ülke içinde

tartışma konusu edilmeye çalışılsa da gerek Başbakan Dibeybe'nin olumlu yaklaşımı gerekse 2019 Güvenlik ve Askerî İş Birliği anlaşması ile sağlanan yasal statü, Türkiye'yi gayrimişru yabancı gruplardan net bir biçimde ayırmaktadır. Bu tartışmaların yaşandığı dönemde Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ve Savunma Bakanı Hulusi Akar liderliğindeki kalabalık Türk heyetinin Libya ziyareti ise Ankara'nın kararlı duruşunu göstermiştir. Gelineen noktada yıl sonunda gerçekleşecek seçimlere kadar ikili temasların artarak sürmesi ve ekonomik ilişkiler temelinde ilerlemesi beklenmektedir.

Fuat Emir Şefkatli

Lisans derecesini Yeditepe Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümünden, yüksek lisans derecesini "Fildişi Sahili ve Kakao Sektörü Özelinde Batı Afrika'da Faaliyet Gösteren STK ve Çok Uluslu Şirketlerin Bölge Sürdürülebilir Kalkınmasına Etkileri" başlıklı teziyle University of Plymouth Uluslararası İlişkiler ve Kalkınma Bölümünden almıştır. Mevcut araştırma alanları arasında yumuşak güç, Çin-Afrika ilişkileri, Kızıldeniz ve Doğu Afrika jeopolitiği gibi konular yer almaktadır. Ortadoğu Araştırmalar Merkezi (ORSAM) bünyesinde Kuzey Afrika Çalışmaları araştırma asistanı olarak görev yapmaktadır. İleri düzeyde İngilizce ve orta düzeyde Almanca bilmektedir.

Ramazan Oduncu

Lisans derecesini İstanbul Şehir Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi ile Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümlerinde tamamladı. Marmara Üniversitesi Ortadoğu ve İslam Ülkeleri Araştırma Enstitüsünde yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. 2015 yılı yaz ayında Amman'da bulunan Qasid Dil Enstitüsünde yoğun Arapça programını tamamladı. 2017 yılı yaz ayında Diyanet Center of America başta olmak üzere Washington D.C'de bulunan kurum ve kuruluşlarda program ve çalışmalara katıldı. 2018-2019 güz dönemi boyunca İngiltere'de bulunan Keele Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde değişim öğrencisi olarak eğitim aldı. Bunlara ek olarak Lübnan, Suudi Arabistan ve Filistin başta olmak üzere farklı ülkeleri ziyaret ederek saha tecrübesi elde etti. İyi derecede İngilizce ve Arapça bilmekte, Farsça öğrenimine devam etmektedir.

Telif Hakkı

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2021

Bu çalışmaya ait içeriğin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu çalışmada yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Ortadoğu Araştırmaları Merkezi

Adres : Mustafa Kemal Mah. 2128 Sk. No: 3 Çankaya, ANKARA

Telefon : +90 850 888 15 20

Email : info@orsam.org.tr

Fotoğraflar : Anadolu Ajansı (AA), Shutterstock